

NAUJIENLAIŠKIS

KOVAS 2024

Co-funded by
the European Union

PROJECT: 101126470 – JWCPW – SOCPL-2022-IND-REL

European Social Fund+ (ESF+), Social Prerogatives and Specific Competencies Lines (SocPL)

Darbo sąlygų apsauga platforminėje ekonomikoje: Moldovos- Lietuvos socialinis dialogas

” Teisinis reglamentavimas

2024 m. kovo 11 d. Europos Sąjungos užimtumo ir socialinių reikalų ministrai patvirtino 2024 m. vasario 8 d. Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės ir Europos Parlamento derybininkų pasiektą preliminarų susitarimą dėl direktyvos dėl darbo skaitmeninėse platformose.

Šiuo ES teisės aktu buvo siekiama pagerinti skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų darbo sąlygas ir reglamentuoti skaitmeninių platformų algoritmų naudojimą.

Direktyvos, kuri reglamentuotų platformose dirbančių asmenų statusą ir kitus svarbius darbo jėgoje klausimus, tekstą Europos Komisija derino nuo 2021 metų, o 2021 m. gegužės 9 d. parengė direktyvos „Dėl darbo skaitmeninėse platformose sąlygų gerinimo“ projektą. Tačiau atskiroms direktyvos nuostatomis pasipriešino kai kurios ES valstybės narės (Prancūzija, Vokietija, Graikija).

2023 m. birželio 7 d. Nuolatinių atstovų komitetas (COREPER I) priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos Dėl darbo skaitmeninėse platformose sąlygų gerinimo, kuriame buvo įtvirtinti darbo santykių nustatymo kriterijai, numatant bent tris privalomus kriterijus darbo santykiams kvalifikuoti.

Nors Europos Parlamentas derybose pasirinko darbuotojams palankią poziciją, kuomet didžioji dalis darbo platformose buvo traktuojamas kaip samdomas darbas, 2024 m. vasario 8 d. Taryba nepritarė direktyvos projektui, nes tam pasipriešino Prancūzija, Vokietija, Graikija ir Estija.

Tačiau atsižvelgiant į tai, kad ES yra 28 mln. asmenų, dirbančių skaitmeninėse darbo platformose, ir dėl jų teisinio statuso kyla nemažai problemų, valstybės narės 2024 m. kovo 11 d. sudarė naują preliminarų susitarimą dėl direktyvos dėl darbo skaitmeninėse platformose.

Vienas iš pagrindinių nesutarimų, priimant direktyvą, buvo platformų darbuotojų užimtumo statuso nustatymo kriterijų įtvirtinimas direktyvoje. Naujame susitarime skyrius apie platformų darbuotojų užimtumo statusą buvo gerokai pakeistas, palyginti su pirminiu direktyvos pasiūlymu. Direktyvoje nebebus išdėstyti užimtumo statuso nustatymo kriterijai. Pagal naują susitarimą valstybės narės savo teisinėse sistemose nustatys užimtumo teisinę prezumpciją, kuri bus taikoma nustačius kontrolę ir vadovavimą įrodančias faktines aplinkybes. Šios faktinės aplinkybės bus nustatomos pagal nacionalinę teisę ir kolektyvines sutartis, kartu atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją. Skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys, jų atstovai arba nacionalinės institucijos galės remtis šia teisine prezumpcija, teigiant, kad jų užimtumo statusas buvo klasifikuotas netinkamai, o pareiga įrodyti, kad nėra darbo santykių, teks skaitmeninei platformai.

Šis susitarimas yra pirmasis ES teisės aktas, reglamentuojantis algoritminį valdymą darbo vietoje ir nustatantis minimalius ES standartus, siekiant pagerinti milijonų platformose dirbančių asmenų darbo sąlygas visoje ES. Susitarime taip pat užtikrinama, kad darbuotojai būtų tinkamai informuojami apie automatizuotą stebėsenos ir sprendimų priėmimo sistemų naudojimą, be kita ko, jų įdarbinimo, darbo sąlygų ir pajamų atžvilgiu. Juo taip pat uždraudžiama naudoti automatizuotas stebėsenos arba sprendimų priėmimo sistemas skaitmeninėse platformose dirbančių asmenų tam tikrų rūšių asmens duomenų, pavyzdžiui, biometrinių duomenų arba duomenų apie jų emocinę ar psichologinę būklę, tvarkymui. Taip pat užtikrinama žmogaus vykdoma automatizuotų sprendimų priežiūra ir vertinimas, įskaitant teisę reikalauti, kad tie sprendimai būtų paaiškinti ir peržiūrėti.

Susitarimo tekstas dar yra baigiamas rengti visomis oficialiomis kalbomis ir turėtų būti oficialiai priimtas abiejų institucijų. Tikėtina, kad Europos Parlamentas balsuos 2024 m. balandžio mėnesio plenarinėje sesijoje. Tada valstybės narės per dvejus metus turės perkelti direktyvos nuostatas į savo nacionalinius teisės aktus.

Įvertinus direktyvos pakeitimus ir naująjį susitarimą, galima teigti, kad naujojo susitarimo nuostatos reiškia status quo išlaikymą, kai platformose dirbančiųjų asmenų statusas ir toliau bus sprendžiamas pačiose valstybėse narėse bei jų teismuose. Platformose dirbančiųjų asmenų darbo reglamentavimo problemos ES mastu nebus sprendžiamos. Direktyvoje nebeliks išvardintų užimtumo statuso nustatymo kriterijų, nors jie buvo ankstesniame projekto variante. Dabar ši atsakomybė teks kiekvienai ES valstybei narei. ES valstybės narės savo teisinėse sistemose nustatys teisinę užimtumo prezumpciją, kuri įsigalios, kai bus nustatomi faktai, įrodantys darbuotojo kontrolę ir pavaldumą. Nustatant užimtumo formą, būtina vertinti santykius tarp paslaugas teikiančio asmens ir jį kontroliuojančio asmens – ar asmuo teikia paslaugas, pavyzdžiui, dirba samdomą darbą ar dirba savarankiškai. Užimtumo forma turėtų būti nustatoma, remiantis nacionaline teise ir kolektyvinėmis sutartimis, kartu atsižvelgiant ir į teismų praktiką. Tai gali lemti skirtumus įvairiose ES valstybėse narėse, kai vienoje jų analogiška veikla gali būti vertinama kaip savarankiškas darbas, o kitose – kaip darbo santykiai. Įmonės, kurios naudoja savarankiškai dirbančiųjų asmenų teikiamomis paslaugomis per skaitmenines platformas, turėtų atidžiai stebėti šią raidą ir įsivertinti, ar jose užimtų asmenų statusas nustatytas tinkamai.

DĚKOJAME

SEKITE MUS

LINKEDIN

FACEBOOK

TWITTER

Co-funded by
the European Union

PROJECT: 101126470 – JWCPW – SOCPL-2022-IND-REL

European Social Fund+ (ESF+), Social Prerogatives and Specific Competencies Lines (SocPL)